

Uchwała Rady Młodych Naukowców nr 13/2020 z dnia 6 listopada 2020 r. w sprawie wybranych aspektów związanych z finansowaniem aparatury naukowej

Na podstawie § 3 pkt 1 i 2 Zarządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 31 października 2018 r. w sprawie powołania zespołu doradczego – Rady Młodych Naukowców (Dz. Urz. MNiSW z 2018 r. poz. 50) Rada Młodych Naukowców uchwała, co następuje:

§ 1

Rada Młodych Naukowców pragnie zwrócić uwagę na trudności związane z pozyskiwaniem funduszy w ramach otwartych konkursów MNiSW, NCN czy NCBiR przeznaczonych na finansowanie inwestycji w postaci tzw. dużej infrastruktury badawczej, której koszt przekracza 500 tys. PLN brutto. W opinii RMN **konieczne jest wprowadzenie spójnej polityki wspierania jednostek naukowych, a docelowo grup badawczych pod kątem rozwijania i tworzenia nowoczesnego zaplecza aparaturowego.**

Zwracamy uwagę na fakt, że infrastruktura badawcza jest niezbędna do ciągłego podnoszenia jakości prowadzonych badań naukowych. Brak systemowego i szerokiego wsparcia finansowanego naukowców (w tym młodych naukowców) może prowadzić do systematycznego spadku produktywności i poziomu prowadzonych badań w szczególności w naukach eksperymentalnych. Poniżej RMN przekazuje diagnozę i proponowane kierunki zmian w zakresie finansowania zakupu lub wytworzenia aparatury w ramach konkursu prowadzonego przez ministra właściwego do spraw nauki, skierowanego do jednostek badawczych w celu przyznania środków finansowych na realizację inwestycji związanej z działalnością badawczą, powoływanego dalej jako “grant aparaturowy MNiSW”.

§ 2

Rada Młodych Naukowców apeluje o **zwiększenie środków finansowych przeznaczanych przez MNiSW na zakup/wytworzenie nowej specjalistycznej aparatury badawczej**, której koszt jednostkowy przekracza 500 tys. zł. W ocenie Rady wsparcie jednostek, a co za tym idzie naukowców prowadzących prace badawcze w tym zakresie jest znacząco niewystarczające. Środki przeznaczone na aparaturę badawczą w ramach grantów aparaturowych MNiSW nie pokrywają zapotrzebowania na finansowanie nowych projektów naukowych cechujących się wysoką jakością i innowacyjnością.

§ 3

Apelujemy także, aby **jednostki przystępujące do konkursu na grant aparaturowy MNiSW obligatoryjnie wykazywały wkład własny wynoszący minimum 20% wartości projektu w składanych przez nie wnioskach**. Naszym zdaniem, jednostki powinny partycypować w kosztach wytworzenia i utrzymania aparatury, czemu sprzyja system subwencji finansowej i autonomia jednostek w zakresie wydatkowania środków finansowych. Uważamy, że wnioski nie przewidujące wkładu własnego jednostek nie powinny być rozpatrywane przez komisję konkursową. Ponadto sądzimy, że komisja konkursowa powinna móc przyznać wyższą ocenę

wnioskom wykazującym znaczący wkład własny jednostek. Naszym zdaniem proponowana przez nas regulacja oraz sam konkurs na granty aparaturowe MNiSW mogą być dobrą okazją do dyskusji w obrębie jednostek nad potrzebami inwestycyjnymi zatrudnionych w nich naukowców.

§ 4

Pragniemy zauważyć, że konkurs na granty aparaturowe MNiSW jest ściśle skierowany do jednostek naukowych, a tylko pośrednio do naukowców liderów grup badawczych. Rada Młodych Naukowców widzi w związku z tym konieczność modyfikacji formuły konkursu w ten sposób, aby **wniosek był sprofilowany nie tylko pod kątem potrzeb badawczych jednostek, lecz także pod kątem wsparcia realizacji badań naukowych konkretnej grupy badawczej**. W tym celu należałoby umożliwić jednostkom naukowym wskazanie kierownika/kierowników projektu oraz brać pod uwagę potencjał naukowy i osiągnięcia badawcze kierownika projektu w trakcie oceny wniosku. Pozwoliłoby to na celowane wsparcie ze strony MNiSW najlepszych zespołów badawczych w Polsce.

§ 5

Naszym zdaniem **celem grantów aparaturowych MNiSW powinno być także stymulowanie rozwoju młodej kadry naukowej**. W tym celu Rada proponuje włączenie do oceny wniosków narzędzi promujących grupy naukowe prowadzone przez osoby rozpoczynające karierę naukową. Brak systemowego wsparcia przy zakupie aparatury przez nowe silnie rozwijające się grupy badawcze ogranicza bowiem ich rozwój, utrudnia nawiązywanie współpracy zagranicznej z wiodącymi ośrodkami naukowymi i prowadzi często do opuszczania przez wybitnych naukowców polskich jednostek naukowych celem stałego prowadzenia badań w ośrodkach zagranicznych lub dokonywania zleceń badań naukowych na rzecz jednostek zagranicznych (outsourcing badań naukowych).

§ 6

W obecnej formule konkursu aparaturowego jest oparty na ocenie eksperckiej prowadzonej przez członków zespołu specjalistycznego powoływanego przez Ministra. Ze względu na stopień skomplikowania konkursu oraz konieczność zapewnienia transparentności w ocenie wniosków Rada Młodych Naukowców apeluje o zmianę sposobu oceny projektów badawczych w taki sposób, aby **każdy wniosek był oceniany przez dwóch recenzentów powoływanych zewnątrz**. Zmiana ta pozwoli na podniesienie jakości procesu oceny i wyłonienie faktycznie najlepszych aplikacji.

§ 7

Rada Młodych Naukowców zwraca uwagę na **potrzebę upublicznienia listy wniosków zakwalifikowanych ostatecznie przez Ministra do finansowania**. Podawanie do publicznej wiadomości tytułów projektów, nazw jednostek naukowych otrzymujących dofinansowanie oraz kwoty dofinansowania pozwoliłoby naukowcom na racjonalną ocenę możliwości przystąpienia do grantu aparaturowego MNiSW w przyszłości i częściowo rozwiązałoby

problem masowego składania projektów przez wnioskodawców. Proponowane rozwiązanie w sposób istotny zwiększyłoby transparentność całej procedury konkursowej i podniosłoby prestiż tej inicjatywy MNiSW.

§ 8

Rada Młodych Naukowców uważa, że **szczegółowe kryteria oceny wniosków powinny być publicznie znane**, a podanie ich do wiadomości w chwili ogłoszenia konkursu pozwoliłoby na lepsze przygotowanie wniosków przez jednostki badawcze. W konsekwencji podniosłoby to jakość składanych wniosków.

§ 9

W opinii Rady **kryterium unikatowości aparatury badawczej, wykorzystywane w grantach aparaturowych MNiSW może prowadzić do zbędnych zakupów urządzeń**, które nie mogą być optymalnie wykorzystane przez jednostki wskutek braku wykwalifikowanej kadry do ich obsługi lub ze względu na brak pomysłów na wykorzystanie takich urządzeń.

W związku z tym, zdaniem Rady w trakcie oceny wniosków **należy położyć nacisk nie tylko na unikatowość proponowanego zakupu, ale przede wszystkim na jakość pomysłu wykorzystania inwestycji oraz plan długoterminowego wykorzystania aparatury badawczej**. Do realizacji innowacyjnych i przełomowych badań o najwyższej jakości często nie jest potrzebna bowiem unikatowa aparatura, lecz aparatura nowoczesna i wysokiej jakości, co wymaga jej nieustannej modernizacji, co zapobiega procesom amortyzacyjnym.

§ 10

Rada Młodych Naukowców nie jest przekonana co do konieczności uprzywilejowania wnioskodawców w związku z posiadaniem przez nich aktualnego wpisu na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej (PMIB). Sądzymy, że przy znacznym ograniczeniu środków na finansowanie zakupu aparatury **nakładanie dodatkowych kryteriów zmniejszających szansę jednostek spoza PMIB wydaje się nieuzasadnione** i może prowadzić do zahamowania rozwoju jednostek słabszych, w których również pracują naukowcy prowadzący badania wysokiej jakości.

§ 11

Uchwałę otrzymują: Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Przewodniczący Zespołu specjalistycznego do spraw inwestycji służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych oraz infrastruktury informatycznej nauki, Przewodniczący Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Przewodniczący Konferencji Rektorów Państwowych Uczelni Zawodowych.

Przewodniczący Rady Młodych Naukowców
/-/ dr Piotr Wojtulek